

Tre linjer i finansloven med store konsekvenser for dansk forskning

På vegne af bestyrelsen for Det Frie Forskningsråd tillader jeg mig herved at henvende mig til dig velvidende, at klokken stort set er faldet i slag.

Forskningsbevillinger: 10 % medfinansiering

Årsagen er de konsekvenser vedtagelsen på finansloven af de maksimalt 10 procents medfinansiering, der i fremtiden kan forventes fra danske universiteter i forbindelse med bevillinger fra forskningsrådene. Vi har naturligvis været vidende om de bestræbelser, man tilskyndet af Danske Universiteter har haft fra politisk hold i retning af fuldfinansiering af forskningsprojekter, en tendens, der både er national og international. Og vi har været vidende om de problemstillinger, det har afstedkommet for Danske Universiteter, når man i forbindelse med større satsninger har krævet medfinansiering såvel som indlejring. Vi har imidlertid hele tiden vidst, at det drejede sig om andre dele af konkurrencestrengen end forskningsrådene i forskningsfinansieringen, herunder den private.

Nu ser vi imidlertid, at den overraskende finanslovsbeslutning angår Det Frie Forskningsråd og Det Strategiske Forskningsråd. En henvendelse til det universitære forskersamfund ville straks have afsløret, at medfinansieringsaspektet på intet tidspunkt har været en kilde til vanskeligheder i forbindelse med tildelinger fra forskningsrådene. De fem faglige råd modtager årligt ca. 3000 ansøgninger. Vores bevillingsprocent ligger på ca. 16. Generelt set er medfinansiering ikke blevet efterspurgt, men noteret, og totalbudgetter for forskningsaktiviteter har derfor aldrig været rådssystemet i hænde. Den såkaldte indlejningsproblematik har heller ikke været aktuel i forbindelse med ansøgninger og bevillinger fra Det Frie Forskningsråd.

Vore drøftelser med Danske Universiteter har da også klarlagt, at selv om man principielt går ind for fuldfinansiering af konkurrencestrengen, har man i dette tilfælde en opfattelse

af, at der er "rettet smed for bager" lige som der er en vis erkendelse af, at beslutningen kan få fundamentale, ja, fatale, konsekvenser for den forskerinitierede forskning.

Det Frie Forskningsråd ser følgende alvorlige konsekvenser for dansk forskning

Færre konkurrenceudsatte midler

Først og fremmest betyder ændringen, at der reelt, men ikke synligt, bliver overført midler fra konkurrencestrengen til basismidlerne.

Mindre fleksibilitet, mere bureaukrati

Forskningsrådssystemet skal i fremtiden dække 90 % af projekternes *totale* omkostninger. Det vil medføre et betydeligt bureaukrati til kontrol af fastansattes allokering af arbejdstid til projekterne. Hertil kommer, at der i fremtiden vil blive tale om en drastisk reduktion i antallet af bevillinger – alt for mange ansøgere vil derfor spille tid på at udarbejde ansøgninger til forskningsrådene, som umuligt kan imødekommes – uanset høj kvalitet. Som forskningsfinansieringssystemet fungerer nu, tilføjer Det Frie Forskningsråd en fleksibilitet, der sikrer den enkelte forsker eller forskergruppe en betydelig mulighed for at agere dynamisk. Denne vil gå tabt ved ændringen.

Skævvridning af konkurrencesituation

Hertil kommer, at den ikke-universitære ansøgerskare (fx hospitaler) er underkastet helt andre vilkår, hvilket åbner mulighed for en betydelig skævvridning af forskningsvilkårene. Ikke-universitære institutioner vil kunne anmodes om en betydelig medfinansieringsgrad, samtidig med at de heller ikke modtager 44 % overhead. Med andre ord vil universiteterne stå i en skæv konkurrencesituation i forhold til disse.

Til skade for den unge forskergeneration

Bevillingsprocenten i Det Frie Forskningsråd vil falde drastisk. Den kan kun opretholdes på et troværdigt niveau, såfremt Det Frie Forskningsråd får tilført 3-4 gange flere midler, end systemet råder over på nuværende tidspunkt. Og man vil gå fra tilskud til total

afhængighed. Det vil gå hårdest ud over den unge generation, som af gode grunde ikke kan fremvise den erfaring, som modne forskere kan.

Vi har langt fra analyseret konsekvenserne af beslutningen, ikke mindst fordi de ændrede vilkår påvirker forskningsområder vidt forskelligt. Vi vil løbende orientere herom, men vil med denne henvendelse anmode om, at man her i sidste øjeblik overvejer at give rådssystemet mulighed for at beskrive konsekvenserne i deres fulde udstrækning, før man indfører reglen, så vi får mulighed for at få undersøgt problemet grundigt i forskersamfundet, og så vi får mulighed for at gennemføre en analyse af, hvad der *egentlig* menes med fuldfinansiering. Vi har haft interne møder om, hvorledes vi vil kunne kompensere for de mest skelsættende ændringer, således at forskersamfundet fortsat kan få den betjening, som hidtil er ydet af Det Frie Forskningsråd, og så vi fortsat kan understøtte den kommende forskergeneration. Desværre er der endnu ikke tegn til andet end, at forskersamfundet som helhed og dets kommende generation i særdeleshed, vil kunne mærke ændringen som en forringelse.

Jens Chr. Djurhuus

Formand for Det Frie Forskningsråd

Tlf. 89 49 55 00

E-mail: jcd@ki.au.dk